

КЪМ ВЪПРОСА ЗА ФОРМАНТИТЕ,
С КОИТО СЕ ОБРАЗУВА Т.НАР. СЕГАШНО
СТРАДАТЕЛНО ПРИЧАСТИЕ
В СЪВРЕМЕННИЯ БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

Диана Мъркова
Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“

ON THE FORMANTS WHICH TAKE PART IN THE
FORMATION OF THE “PRESENT PASSIVE
PARTICIPLE” IN CONTEMPORARY BULGARIAN

Diana Markova
Plovdiv University “Paisii Hilendarski”

The following paper is a part of a bigger study, the subject of which is the “present passive participle”, or the deverbative forms with the suffix *-m* in Contemporary Bulgarian. The aim of this research is to examine the formants, which take part in the formation of the deverbatives in question. A classification of the excerpted material considering the conjugation of the derivative verb is suggested. This specific paper refrains from defining the status of the deverbatives with the suffix *-m*, which will be a subject of future studies.

Keywords: formants, deverbatives, present passive participle, Contemporary Bulgarian

Обект на изследване в настоящата статия са девербативите, завършващи на *-m*, и по-конкретно предмет са формантите, които участват в образуването на т.нар. сегашно страдателно причастие, чийто статут все още не е установен в научната литература. Изследването е основано на 288 ексцерпирани речникови единици от *Официален речник на българския език* (БАН, 2012 г.), при които се среща посочената морфема *-m* и които са разпределени в диаграма спрямо различните форманти. Предложена е и класификация на отглаголните образувания, свързани с етимологичното сегашно страдателно причастие от старобългарския език, в зависимост от спрежението на произвеждащата глаголна основа. Статията е част от по-голямо изследване, като на този етап не претендираме за изчерпателност.

1. Становища за мястото на т.нар. сегашно страдателно причастие в системата на съвременния български език

В българистичната наука съществуват различни схващания за мястото на групата лексеми, завършващи на суфикс *-м*, които са генетично свързани със старото сегашно страдателно причастие. Могат да се обособят следните три становища по темата: 1) Отглаголно прилагателно име; 2) „Единно“ страдателно причастие; 3) Сегашно страдателно причастие.

1.1. В българските системни граматики по традиция се говори за „остатъци от сегашно страдателно причастие“, които в съвременния български език се схващат като обикновени прилагателни (при Л. Андрейчин, Н. Костов, С. Стоянов, П. Пашов, а Ю. С. Маслов директно представя разглежданите форми в раздела за прилагателни имена), срв: „В книжовния ни език се срещат, дошли от руски или черковнославянски, някои форми, образувани с наставка *-им* или *-ем*, като напр. *любим*, *водим*, *невредим*, *отстраним*, *преносим*, *изменяем*, *наказуем*, *изискуем* и др. По произход това са сегашни страдателни причастия. Те имат обаче единичен характер и не съществуват като ясно оформена категория в съвременния ни език, както е било в старобългарски. Днес се схващат като обикновени прилагателни“ (Андрейчин/Andreychin, цит. по Андрейчин, Иванов, Попов/Andreychin, Ivanov, Popov 1957: 100 – 101). Посочените етимологични причастия са възприети като „отглаголни прилагателни на *-ем/-им*“ също така и в изследванията по темата на А. Иванова (1957), М. Чоролеева (1969), З. Гунова (1975), Х. Валтер (1981), И. Табакова (1986), Б. Дикова (2001). В обстойната монография на И. Гугуланова от 2005 г., посветена на българската партиципиална система, разглежданият тип лексеми също е представен като „отглаголни деривативи“, в чиято парафраза „задължителен диференциален признак е + Posib. – ‘възможност да се прояви действието или състоянието, назовани чрез производния глагол’“ (Гугуланова/Gugulanova 2005: 22).

1.2. Тезата за „единното страдателно причастие“ в българската причастна система е поддържана от Е. Георгиева (1968) и М. Деянова (1992), според които миналото страдателно причастие на *-н*, образувано от несвършена глаголна основа, поема функциите

на старото сегашно страдателно причастие на *-м*, тъй като е неутрално в темпорално отношение. Е. Георгиева обръща внимание на факта, че „нееднократно при превод от руски език се стига до необходима замяна на редовно съществуващите в руски сегашни страдателни причастия на *-м* с форми за минали страдателни причастия в български език на *-н* (респ. на *-т*), произведени от несвършени глаголни основи. Напр. *определяемая группа* = *определяната група*; *согласуемое слово* = *съгласуваната дума*“ (Георгиева/Georgieva 1968: 617).

Това наблюдение първоначално е направено от Л. Андрейчин, според когото „в смисъл на сегашно страдателно причастие в съвременния език може понякога да се използва миналото страдателно причастие от несвършени глаголи“ (Андрейчин/Andreychin 1944: 316). Становището намира най-силна подкрепа у Ю. С. Маслов, при когото миналото страдателно причастие директно е названо „причастието от страдателен залог“ (подч. е мое – Д. М.), като по този начин авторът напълно отрича съществуването на друго страдателно причастие в системата на българския език. Според него „функциите на страдателното причастие със значение за едновременност изпълняват често пъти страдателните от типа уважаван, гледан, които по наставка съответствуват на старобългарското (и руското) минало страдателно причастие, но са образувани от имперфективна основа“ (Маслов/Maslov 1982: 237).

1.3. Третото становище, според което тази група лексеми трябва да се разглежда равностойно с другите нелични глаголни форми, е защитавано най-вече от Х. Първев (1969, 1970, 1976), който е на мнение, че има достатъчно основания за установяване на сегашното страдателно причастие в българската книжовна партиципиална система и че „практиката от последните десетилетия не престава да посочва нуждата от такава категория в глаголното спрежение“ (Първев/Pirvev 1969: 30). В по-ново време тезата за закономерната тенденция за въпроизводимост и реабилитиране на сегашното страдателно причастие е подкрепяна от К. Куцаров (2001, 2011, 2012), К. Чакърва (2012), С. Парашкевова (2003), Ц. Бояджиева (2006). В монографията си „Българското причастие“ К. Куцаров приема за сегашно страдателно причастие

„думите, образувани от глаголна основа плюс морфема **-м**, изпълняващи атрибутивна служба в словосъчетанията и изреченията“, тъй като според него те изразяват морфологични категории, присъщи на причастната система: маркират грамемата **страдателен залог (пасивност)** с формален показател **-м (-ем)** и сигнализират грамемата **непродуктивност (продуктивност)** чрез липсата на формален показател за репродуктивност (Куцаров/Kutsarov 2012: 117 – 118). За автора не е основателен аргумент сравнително по-ниската фреквентност на разглеждания модел лексеми, след като те са образувани от глаголна основа и притежават посочените граматически характеристики. А в съвременната езикова практика действително се наблюдава засилване на продуктивността на девербативите със суфикс **-м**, най-вече образувани от изходен глагол от чужд произход (напр. *рециклируеми опаковки, редактируеми полета, конвертируема валута*).

На този етап от изследването все още е рано да се заеме категорична позиция и да бъде застъпено едно от представените три становища. Статутът на разглежданите отглаголни образувания на **-м** ще бъде обект на следващо изследване.

2. Образуване на т.нар. сегашно страдателно причастие

2.1. Сегашното страдателно причастие в старобългарския език

Според Т. Славова „праславянското сегашно страдателно причастие възхожда към индоевропейското медиално причастие, формирано с медийния показател ***-m-** (стар местоименен корен) със семантика „среда, средище“ (Славова/Slavova 2017: 368). Старобългарското сегашно страдателно причастие се е образувало от сегашната глаголна основа, към която са се прибавяли тематична гласна (o, e, i) и наставката **-м-**. При глаголите от **I, II и V спрежение** тематичната гласна е в степен **Ō** (при V спр. е по аналогия). Напр. *вести – вед-, – ведомъ (I спр.); двигнonti – дьвиги – дьвигномъ (II спр.); дати – дад-, – дадомъ (V спр.)*. При глаголите от **III спр.** тематичната гласна е след йота *j*, която променя задната

гласна *o* в предна гласна *e*, напр. *писати* – *пиш-* – *пишемъ*; А при глаголите от **IV спр.** тематичната гласна *e* -*и*- (както в сег.вр.): *видѣти* – *вид-* – *видимъ*; *любити* – *люб-* – *любимъ* (Славова/Slavova 2017: пак там). В развоя на езика новобългарските спрежения се редуцират до три, като старобългарското атематично спрежение прераства в новосъздаденото трето, което се отличава с най-голяма продуктивност в съвременето.

2.2. Съвременно състояние

Прави впечатление, че няма установеност при определяне на формантите, участващи в образуването на т.нар. сегашно страдателно причастие в съвременния български език. В системните граматика и проучените от нас специализирани изследвания по темата се срещат различни твърдения, като преобладаващото мнение е, че разглежданият тип девербативи се образува от сегашната основа на преходен глагол + наставка **-м**. В други случаи обаче са представени разновидности на конкретната наставка: **-им**, **-ем**, **-аем**, **-уем** и под. Наблюдава се разнопосочност и при един и същи учен в издания през различни години: напр. в „Основна българска граматика“ Л. Андрейчин твърди, че тези отглаголни форми са „образувани с наставка **-м**“ (*-мъ* по стария правопис) (Андрейчин/Andreychin 1944: 315). В следващи колективни граматика от 1957 и 1962 г., където той е автор на раздела за причастната система (почти идентичен с този от 1944 г.), вече става въпрос за „форми, образувани с наставка **-им** или **-ем**“ (Андрейчин/Andreychin, цит. по Андрейчин, Иванов, Попов/Andreychin, Ivanov, Popov 1957: 100). Вероятно оттук нататък изследователите, които подкрепят тезата за съвременната адектизация на етимологичното сегашно страдателно причастие, започват да говорят за „прилагателни имена на *-ем/-им*“¹.

¹ Гунова/Gunova (1975) – „Прилагателни имена на *-им*, *-ем*“; Табакова/Tabakova (1986) – „Отглаголни прилагателни имена на *-ем*, *-им*“.

2.3. Механизъм на образуване

В изследването си, посветено на разглеждания тип девербативи, Х. Валтер също отбелязва, че „въпрос, на който досега още не е отговорено достатъчно изчерпателно, е този за механизма на образуването на „сегашно страдателно причастие“ (Валтер/Valter 1981: 104). Според него данните от граматиките дават единствено сведения, че броят на глаголите, от които могат да се образуват, е ограничен, но не са дадени причини защо.

Смятаме, че въпросът за формантите, с които се образуват т.нар. сегашни страдателни причастия, е тясно обвързан с глаголното спрежение, както можем да видим още от старобългарското състояние на езика. Разгледахме и представихме в диаграма 288 отглаголни деривати на *-м*, ексцерпирани от ОПРБЕ, при които забелязахме следните закономерности:

2.3.1. I и II спрежение

Прави впечатление, че най-фреквентни безспорно са т.нар. сегашни страдателни причастия, привидно завършващи на наставка *-им* (общо 192, по-голямата част от които са от **II спр.**, с малко на брой изключения – от **I спр.** или русизми). Смятаме обаче, че е погрешно да се говори за суфикс *-им*, тъй като *-и-* е темафикс на сегашната глаголна основа за второ спрежение. В случая имаме суфикс *-м* в чист вид:

Напр. *съпоставѝм* – основа: съпостави, II спр., св.в.

поправѝм – основа: поправи, II спр., св.в.

При преобладаващата част от тази група видът на изходната глаголна форма е свършен. Забелязва се омонимия с глаголите от I л. мн. ч. сегашно време: *търпѝм* – *търпѝм*, *обяснѝм* – *обяснѝм*. В случая липсва и отметнато ударение, за което Хр. Първев отбелязва, че служи за диференциация (напр. *поносѝм* – *понОсим*; *любѝм* – *лЮбим*).

В тази група откриваме девербативи, които привидно са образувани от глаголи от I спр., но в повечето случаи се оказва, че са русизми (напр. *непреводѝм* е от рус. ‘переводить’, а не от бълг. ‘преведа’, иначе би трябвало да бъде *непреведѝм*; както и *преносѝм* от рус. ‘переносить’, а не *пренесим* от бълг. ‘пренеса’).

Малкото на брой девербативи, които действително са образувани от изходен глагол от I спр., също завършват на *-им*, въпреки че темафиксът на основата им е *-е*:

Напр. **непоносѝм** – основа: понесе, I спр., св.в.

Вероятно се прави аналогия с формите, образувани от II спрежение, иначе би трябвало при I спр. да завършват на *-аем*, напр. неологизмът *четим* да бъде *читаем*.

Според Х. Първев включването на т.нар. сегашни страдателни причастия в глаголното спрежение не се оказва много подходящо от гледище на техните структурно-морфологични особености: „при много случаи не е имало, а и сега няма подходящи структурно-морфологични условия за приспособяване на заеманите и за образуване на нови причастни форми, напр. при глаголи от I и II спрежение: *зная* – **знаем*, *играя* – **играем*, *пея* – **пеем*, *въртя* – **въртим*, *строя* – **строим*.“ (Първев/Pargvev 1970). При тези случаи виждаме, че възможните глаголни образувания съвпадат с глаголните форми за 1 л. мн. ч. сегашно време, което се оказва проблемно при формиране и установяване на нови девербативи от този тип.

2.3.2. III спрежение

Забелязваме, че формантът за образуване на разглеждания тип девербативи от изходен глагол от III спр. е разширен – в тези случаи е налице суфикс *-ем*. Вероятно се преповтаря словообразователният модел, привнесен от руския език, затова и отглаголните образувания от това спрежение нямат типичен „български облик“, както отбелязват някои изследователи. В повечето случаи при разглежданите девербативи от тази група става въпрос за изходен глагол итератив, в чийто състав участва суфиксоид *-ва* или неговите аломорфи². При образуване на т.нар. сегашно страдателно причастие откриваме въпросния суфиксоид най-често „усечен“ или съкратен, вероятно поради ефонични причини (т.е. от гледна точка на благозвучието) – напр. от глагола ‘управля-

² К. Чакърова нарича „суфиксоид“ (или „полунаставка“) синкретичната морфема *-ва-* (с аломорфи *-а-*, *-ава-*, *-ява-*, *-ува-*), която едновременно сигнализира вид на глагола (итератив) и спрежение (съдържа тематична гласна *-а* за III спр.) (вж. Чакърова/Chakarova 2019).

вам' не се образува ***управляваем**, а *управляем*; от глагола 'подражавам' – *неподражаем*, а не ***неподражаваем**; от 'спасява' – *неспасяем*, а не ***неспасяваем**; от 'обитавам' – *обитаем*, а не ***обитаваем**. Срещат се случаи, при които суфиксоидът е запазен: *използваем* от 'използвам', *обработваем* от 'обработвам', *познаваем* от 'познавам' (а не ***познаем**).

Прави впечатление, че съществуват отглаголни образувания на -м от един и същи изходен глагол, но с разлика във вида, напр. *сравним* от 'сравня' (св.в., II спр.) и *сравняем* от 'сравнявам' (итератив, III спр.); *обвиним* от 'обвиня' (св.в., II спр.) и *обвиняем* (итератив, III спр.); *употребим* от 'употребя' (св.в., II спр.) и *употребяем* от 'употребявам' (итератив, III спр.). В някои случаи е възможно двете отглаголни образувания да се взаимозаменят, тъй като на преден план излиза значението *възможност* (респ. *невъзможност*), което тези девербативи съдържат в себе си, а на заден остава количествената семантика (т.е. повторителността не е от толкова голямо значение, колкото възможността).

При отглаголните образувания с изходен глагол от III спр. можем да обособим две подгрупи: *аем/’аем*: при всички итеративи на -ва-, и -уем: при всички итеративи на -ира, както и при някои на -ва-. При форманта -уем откриваме „претопената“ синкретична морфема -ва- в „у“ (напр. 'описвам' – *неописуем*; 'доказвам' – *доказуем*). Моделът се възприема и при всички новозаети чужди глаголи, в чийто състав съществува -ира- (напр. 'редактирам' – *редактируем*; 'конвертирам' – *конвертируем*; 'манипулирам' – *манипулируем*).

3. Класификация на т.нар. сегашно страдателно причастие според формантите

В зависимост от направените наблюдения в т. 2 предлагаме следната класификация на сегашните страдателни причастия спрямо формантите, които участват в състава им:

1. Суфикс -М: при глаголи от I и II спрежение:

Напр. *простим* (осн. 'прости', II спр., св.в.); *уловим*, *уязвим*, *раним*, *видим* (II спр.), но *обозрим* (I спр.) и *непоносим* (осн. 'понеся', I спр., св.в.).

Не сме съгласни с авторите, които посочват **-им** като суфикс в своите изследвания, тъй като, както вече беше отбелязано, **-и-** е тематичната гласна, маркираща второто спрежение. При формите от I спр. има аналогия с II спр. поради ниската им фреквентност.

2. Суфикс **-ЕМ**: при глаголи от III спрежение:

2.1. **-аем/’аем** (‘уважавам’ – **уважаем**, ‘сглобявам’ – **сглобяем**; и русизми като **непромокаем**, **непроницаем** и под.);

2.2. **-уем** (‘доказвам’ – **доказуем**; ‘описвам’ – **неописуем**; и неологизми като ‘рециклирам’ – **рециклируем** и ‘редактирам’ – **редактируем**).

3. Изключения със суфикс **-ОМ** (напр. **неведом**, **некрадом**, **насекомо** – субстантивирано „сегашно страдателно причастие“).

Не са съхранени стари сегашни страдателни причастия от старобългарското състояние на езика. Както вече отбелязахме, в старобългарския език този модел с тематична гласна в степен **о** е бил най-продуктивен, като се е срещал в три спрежения – I, II и V (по аналогия с другите две), но не се е запазил до съвременното състояние. Посочените архаизми са откъслечни и са навлезли в християнската литература от руски или черковнославянски език. Напр.

Некрадомото съкровище на твоите свети мощи;

Неведоми са пътищата Господни.

Спрямо представената класификация според формантите, можем да представим под формата на диаграма разгледаните 288 отглаголни образувания със суфикс **-м**, ексцерпирани от ОПРБЕ (където са определени като **прилагателни имена**):

1) **-М**: общо 192 лексеми, преобладаващата част от които са от II спр.;

2) **-ЕМ**: общо 94 лексеми, всички от които са от III спр. (80 завършват на *-аем/-'аем*, а 14 – на *-уем*);

3) ***-ОМ** (само 2 лексеми: *неведом* и *насекомо*; липсват **ведом* и **некрадом*).

В заключение на този етап от изследването приемаме, че деривационният механизъм (т.е. изборът на суфикс) при образуването на девербативите на **-м**, етимологично свързани със сегашното страдателно причастие, е в пряка зависимост от спрежението на изходната глаголна основа. Обект на бъдещи изследвания ще бъде статутът на разглежданите групи лексеми, който засегнахме в началото, шрихирайки различните становища по въпроса.

БИБЛИОГРАФИЯ

Андрейчин/Andreychin 1944: Андрейчин, Л. *Основна българска граматика*. София: Книгоиздателство „Хемус А. Д.“, 1944. [Andreychin, L. *Osnovna balgarska gramatika*. Sofia: Knigoizdatelstvo “Hemus A. D.”, 1944.]

Андрейчин, Иванов, Попов/Andreychin, Ivanov, Popov 1957: Андрейчин, Л., М. Иванов, К. Попов. *Съвременен български език. Учебник за I и II курс на учителските институти*. Част II. София: Народна просвета, 1957. [Andreychin, L., M. Ivanov, K. Popov. *Savremenen balgarski ezik. Uchebnik za I i II kurs na uchitelskite instituti*. Chast II. Sofia: Narodna prosveta, 1957.]

Бояджиева/Boyadzhieva 2008: Бояджиева, Ц. Още веднъж за реабилитирането на термина *сегашно страдателно причастие* в съвременната българска езикова наука. // *Словото: образи и отражения. Сборник с доклади от Националните конференции за студенти и докторанти, Пловдив, 2006 и 2007 г.* Пловдив: Контекст, 2008, 33 – 43. [Boyazhieva, Ts. *Oshte vednazh za rehabilitiraneto na termina segashno stradatelno prichastie v savremennata balgarska ezikova nauka*. // *Slovoto: obrazi i otrazheniya. Sbornik s dokladi ot Natsionalnite konferentsii za studenti i doktoranti, Plovdiv, 2006 i 2007 g.* Plovdiv: Kontekst, 2008, 33 – 43.]

Валтер/Valter 1981: Валтер, Х. Към проблема за мястото на т.нар. сегашно страдателно причастие в системата на съвременния български книжовен език. // *Език и литература*, 1981, кн. 5, 103 – 108. [Valter, H. *Kam problema za myastoto na t.nar. segashno stradatelno prichastie v*

- systemata na savremenniya balgarski knizhoven ezik. // *Ezik i literatura*, 1981, kn. 5, 103 – 108.]
- Георгиева/Georgieva 1968:** Георгиева, Е. За някои граматико-семантични промени на миналите страдателни причастия в съвременния български книжовен език. // *Известия на Института за български език*, София: Издателство на БАН, 1968, кн. XVI, 617 – 626. [Georgieva, E. Za nyakoi gramatiko-semanticni promeni na minalite stradatelni prichastiya v savremenniya balgarski knizhoven ezik. // *Izvestiya na Institutata za balgarski ezik*, Sofia: Izdatelstvo na BAN, 1968, kn. XVI, 617 – 626.]
- Гугуланова/Gugulanova 2005:** Гугуланова, И. *Българските причастия и деепричастия в славянски контекст*. София: УИ „Св. Климент Охридски“, 2005. [Gugulanova, I. *Balgarskite prichastiya i deeprichastiya v slavyanski kontekst*. Sofia: UI “Sv. Kliment Ohridski”, 2005.]
- Гунова/Gunova 1975:** Гунова, З. Прилагателни имена на *-им, -ем*. // *Български език*, 1975, кн. 4, 349 – 352. [Gunova, Z. Prilagatelni imena na *-im, -em*. // *Balgarski ezik*, 1975, kn. 4, 349 – 352.]
- Деянова/Deyanova 1992:** Деянова, М. Към установяване на единно страдателно причастие в съвременния български книжовен език. // *Български език*, 1992, год. XLII, кн. 3, 166 – 172. [Deyanova, M. Kam ustanovuavane na edinno stradatelno prichastie v savremenniya balgarski knizhoven ezik. // *Balgarski ezik*, 1992, god. XLII, kn. 3, 166 – 172.]
- Дикова/Dikova 2001:** Дикова, Б. За т.нар. сегашно страдателно причастие с оглед на функционалната стилистика. // *Българска електронна лингвистична библиотека „Стефан Гърдев“*, 2001. <http://belb.info/personal/dikova/Bistra_Dikova_2.htm>, 20 октомври 2020. [Dikova, B. Za t.nar. segashno stradatelno prichastie s ogled na funktsionalnata stilistika. // *Balgarska elektronna lingvistichna biblioteka “Stefan Gardev”*, 2001. <http://belb.info/personal/dikova/Bistra_Dikova_2.htm>, 20 October, 2020.]
- Иванова/Ivanova 1957:** Иванова, А. Причастията като прилагателни имена. // *Български език*, 1957, год. VII, кн. 2, 123 – 129. [Ivanova, A. Prichastiyata kato prilagatelni imena. // *Balgarski ezik*, 1957, god. VII, kn. 2, 123 – 129.]
- Куцаров/Kutsarov 2001:** Куцаров, К. Сегашното страдателно причастие в съвременния български език. // *Научни доклади на БСУ*, 2001, т. 4. [Kutsarov, K. Segashното stradatelno prichastie v savremenniya balgarski ezik. // *Nauchni dokladi na BSU*, 2001, t. 4.]
- Куцаров/Kutsarov 2011:** Куцаров, К. Същност и граматически облик на съвременното българско причастие. // *Научни трудове на ПУ „Паисий Хилендарски“*, том 49, кн. 1, СБ. А, 2011, 97 – 101. [Kutsarov, K. Sashtnost i gramaticheski oblik na savremennoto balgarsko prichastie. //

Nauchni trudove na PU "Paisii Hilendarski", tom 49, kn. 1, SB. A, 2011, 97 – 101.]

Куцаров/Kutsarov 2012: Куцаров, К. *Българското причастие*. Пловдив: УИ „Паисий Хилендарски“, 2012. [Kutsarov, K. *Balgarskoto prichastie*. Plovdiv: UI “Paisii Hilendarski”, 2012.]

Маслов/Maslov 1982: Маслов, Ю. С. *Граматика на българския език*. София: Наука и изкуство, 1982. [Maslov, Yu. S. *Gramatika na balgarskiya ezik*. Sofia: Nauka i izkustvo, 1982.]

Парашкевова/Parashkevova 2003: Парашкевова, С. Функционално-семантична характеристика на сегашното страдателно причастие в научния стил на съвременния български книжовен език. // *Българска електронна лингвистична библиотека „Стефан Гърдев“*, Пловдив, 2003. <<http://belb.info/studenti/parashkevova/Svetlana-1.htm>>, 21 октомври 2020. [Parashkevova, S. Funktsionalno-semantichna harakteristika na segashnoto stradatelno prichastie v nauchniya stil na savremenniya balgarski knizhoven ezik. // *Balgarska elektronna lingvistichna biblioteka “Stefan Gardev”*, Plovdiv, 2003. <<http://belb.info/studenti/parashkevova/Svetlana-1.htm>>, 21 October, 2020.]

Първев/Parvev 1969: Първев, Х. Морфологични особености на причастията в съвременния български книжовен език. // *Български език и литература*, № 1, 1969, 25 – 31. [Parvev, H. Morfologichni osobenosti na prichastiyata v savremenniya balgarski knizhoven ezik. // *Balgarski ezik i literatura*, № 1, 1969, 25 – 31.]

Първев/Parvev 1970: Първев, Х. Съвременният книжовен български език и проблемата за сегашно страдателно причастие. // *Известия на Института за български език*, № 19, София: Издателство на БАН, 1970, 123 – 130. [Parvev, H. Savremenniyat knizhoven balgarski ezik i problemata za segashno stradatelno prichastie. // *Izvestiya na Institutata za balgarski ezik*, № 19, Sofia: Izdatelstvo na BAN, 1970, 123 – 130.]

Първев/Parvev 1976: Първев, Х. Черти от семантичната характеристика на причастията в съвременния книжовен български език. // *Помогало по българска морфология. Глагол*. София: Наука и изкуство, 1976, 404 – 414. [Parvev, H. Cherti ot semantichnata harakteristika na prichastiyata v savremenniya knizhoven balgarski ezik. // *Pomagalo po balgarska morfologiya. Glagol*. Sofia: Nauka i izkustvo, 1976, 404 – 414.]

Славова/Slavova 2017: Славова, Т. *Старобългарски език*. София: УИ „Св. Климент Охридски“, 2017. [Slavova, T. *Starobalgarski ezik*. Sofia: UI “Sv. Kliment Ohridski”, 2017.]

Табакова/Tabakova 1986: Табакова, И. Към въпроса за отглаголните прилагателни имена на -ем, -им. // *Български език*, № 1, год. XXXVI,

- 1986, 36 – 39. [Tabakova, I. Kam vaprosa za otglagolnite prilagatelni imena na -em, -im. // *Balgarski ezik*, № 1, god. XXXVI, 1986, 36 – 39.]
- Чакърова/Chakarova 2012:** Чакърова, К. Към въпроса за аспектиалната характеристика на българските минали причастия. // *40 години Шуменски университет 1971 – 2011. Сборник научни трудове от Националната конференция с международно участие*. Шумен: УИ „Епископ Константин Преславски“, 2012, 200 – 210. [Chakarova, K. Kam vaprosa za aspektualnata harakteristika na balgarskite minali prichastiya. // *40 godini Shumenski universitet 1971 – 2011. Sbornik nauchni trudove ot Natsionalnata konferentsiya s mezhdunarodno uchastie*. Shumen: UI “Episkop Konstantin Preslavski”, 2012, 200 – 210.]
- Чакърова/Chakarova 2019:** Чакърова, К. За един специфичен казус в съвременното българско словообразуване. // *Научни трудове на Съюза на учените в България – Пловдив. Серия А. Обществени науки, изкуство и култура*. Том V, 2019, 41 – 44. [Chakarova, K. Za edin spetsifichen kazus v savremennoto balgarsko slovoobrazuvane. // *Nauchni trudove na Sayuza na uchenite v Bulgaria – Plovdiv. Seriya A. Obshtestveni nauki, izkustvo i kultura*. Tom V, 2019, 41 – 44.]
- Чоролеева/Choroleeva 1970:** Чоролеева, М. Отглаголни прилагателни имена или адективирани причастия. // *Известия на Института за български език*, 1970, кн. 19, 163 – 169. [Choroleeva, M. Otglagolni prilagatelni imena ili adektivirani prichastiya. // *Izvestiya na Instituta za balgarski ezik*, 1970, kn. 19, 163 – 169.]

ИЗТОЧНИЦИ

- ОПРБЕ/OPRBE 2012:** *Официален правописен речник на българския език*. София: Просвета, 2012. [*Ofitsialen pravopisen rechnik na balgariskiya ezik*. Sofia: Prosveta, 2012.]